ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»

МАУП

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
(правила написання та підготовка до захисту)

для здобувачів вищої освіти за освітніми програмами «Управління бізнесом», «Публічне управління та адміністрування», «Туризм», «Адміністративний менеджмент», «Економіка»

Київ 2026

Методичні рекомендації щодо виконання кваліфікаційної роботи. Правила написання та підготовка до захисту за освітніми програмами «Управління бізнесом», «Публічне управління та адміністрування», «Туризм», «Адміністративний менеджмент», «Економіка».

М.Ф. Гончаренко, доктор економічних наук, професор, віце-президент Міжрегіональної Академії управління персоналом; **Г.А. Братусь** доктор економічних наук, професор, директор Навчально-наукового інституту управління, економіки та бізнесу, завідувачка кафедри економіки та управління бізнесом; **І.І. Каліна** доктор економічних наук, професор, заступник директора Навчально-наукового інституту управління, економіки та бізнесу; **І.А. Семенець-Орлова,** доктор наук з державного управління, професор, завідувачка кафедри публічного адміністрування Навчально-наукового інституту управління, економіки та бізнесу; **М.М. Кривоберець,** кандидат економічних наук, доцент, завідувачка кафедри організації туристичної діяльності; **Г.О. Кузьменко,** доктор філософії в галузі публічного управління та адміністрування, доцент, заступник завідувача кафедри публічного адміністрування.

Схвалено Вченою Радою Міжрегіональної Академії управління персоналом (протокол № 10 від 30.07.2026 року).

Розглянуто та рекомендовано Науково-методичною комісією Навчально-наукового інституту управління, економіки та бізнесу.

Затверджено Вченою радою Навчально-наукового інституту управління, економіки та бізнесу (протокол №6 від 25.06.2026 року).

Гончаренко М.Ф., Братусь Г.А., Каліна І.І., Семенець-Орлова І.А., Кривоберець М.М., Кузьменко Г.О. Методичні рекомендації щодо підготовки, написання та захисту кваліфікаційної роботи за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти. К.: МАУП, 2026. 27 с.

Методичні рекомендації для здобувачів вищої освіти за першим (бакалаврським) рівнем, які навчаються за освітніми програмами «Управління бізнесом», «Публічне управління та адміністрування», «Туризм», «Адміністративний менеджмент», «Економіка».

Методична розробка містить практичні рекомендації щодо правил, етапів, алгоритмів та механізмів виконання та захисту кваліфікаційної роботи, а також зразки оформлення відповідних документів, списку першоджерел та використаної літератури тощо.

© ПрАТ«ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом» (МАУП), 2026

ЗМІСТ

	Стор.
Вступ……	4
Розділ 1. ОРГАНІЗАЦІЯ ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ.	6
1.1. Вибір теми…… …….....	6
1.2. Етапи виконання роботи……..……..	6
1.3. Структура кваліфікаційної роботи…….	8
1.4. Типові недоліки та помилки під час підготовки роботи……..	12
Розділ 2. ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ …….	14
2.1. Загальні вимоги до структури..…….....	14
2.2. Загальні вимоги до оформлення …….……..	14
2.3. Загальні правила покликання на використані першоджерела……	17
Розділ 3. ПРОЦЕДУРА ПУБЛІЧНОГО ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ……	19
3.1. Підготовка до публічного захисту…….	19
3.2. Публічний захист роботи……..	20
3.3. Критерії оцінювання кваліфікаційної роботи…….	21
Додатки……	24

ВСТУП

Кваліфікаційні роботи виконуються на завершальному етапі навчання здобувачів вищої освіти всіх форм навчання за освітніми програмами підготовки бакалаврів.

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти, відповідно Закону України «Про вищу освіту», передбачає здобуття особою поглиблених теоретичних та/або практичних знань, умінь, навичок за обраною спеціальністю (чи спеціалізацією), загальних засад методології наукової та/або професійної діяльності, інших компетентностей, достатніх для ефективного виконання завдань інноваційного характеру відповідного рівня професійної діяльності. Здобувач вищої освіти має проявляти широку ерудицію, володіти фундаментальною науковою базою, уміти застосовувати набуті здібності до творчої науково-дослідної і навчально-педагогічної діяльності, володіти методологією наукового дослідження, новітніми інформаційними технологіями, методами отримання, обробки, зберігання і застосування наукової інформації.

Кваліфікаційна робота за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти має узагальнюючий характер та є самостійною індивідуальною бакалаврською роботою з елементами дослідництва та інновацій, яка виступає підсумком теоретичних знань та практичних навичок нормативної та вибіркової складових освітньо-професійної підготовки здобувачів вищої освіти.

Виконання кваліфікаційної роботи передбачає систематизацію, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань зі спеціальності (освітньо-професійної програми) та їх застосування у вирішенні конкретних наукових, технічних, економічних, виробничих та інших завдань; розвиток навичок самостійної роботи і оволодіння методикою дослідження пов’язаних з темою роботи. Вміння означити наукову проблему, пояснити і сформулювати її актуальність, спланувати й провести дослідження, самостійно аргументувати висновки, узагальнювати та систематизувати результати враховуються в оцінюванні роботи як такі, що засвідчують теоретико-практичний рівень кваліфікації випускника і його здатність до професійної діяльності.

Отже, починаючи підготовку кваліфікаційної роботи, здобувач має *уміти*:

- формулювати мету і завдання дослідження;
- складати план дослідження;
- вести бібліографічний пошук першоджерел із застосуванням сучасних інформаційних технологій;
- використовувати сучасні методи наукового дослідження, модифікувати наявні та відкривати нові методи у контексті завдання конкретного дослідження;

- обробляти отримані дані, аналізувати і синтезувати їх у призмі відомих літературних джерел;
- оформляти результати дослідження відповідно до чинних вимог.

Розділ 1
ОРГАНІЗАЦІЯ ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

1.1. Вибір теми

Першим і найважливішим кроком при підготовці до написання кваліфікаційної роботи є вибір її теми (а відповідно і наукового керівника, який призначається кафедрою з числа фахівців із відповідного напряму, з урахуванням побажань студента). Тема роботи має бути актуальною, тобто відповідати сучасній проблематиці наукових досліджень у даній галузі, проблемно-конкретизованою, демонструвати новизну, глибокий і водночас диференційований підхід та враховувати індивідуальні наукові уподобання здобувача. Обираючи тему кваліфікаційної роботи, необхідно зважати також і на можливість проведення запланованих досліджень за наявних реальних умові у термін, відведений на її виконання.

Здобувачі самостійно обирають тему кваліфікаційної роботи з орієнтовного переліку, який щороку затверджується випусковою кафедрою, та узгоджують її з науковим керівником, конкретизуючи та актуалізуючи. Тема має бути стилістично сформульована у вигляді одного розповідного речення. Не дозволяється обрати одну і ту ж саме тему двом чи більше студентам однієї групи. Після обрання та уточнення теми здобувач подає завідувачеві випускової кафедри заяву з проханням про її затвердження (див. дод. А).

Тема набуває чинності після оформлення розпорядження ректора закладу вищої освіти про затвердження тем і наукових керівників кваліфікаційних робіт не пізніше ніж за **6 місяців** до захисту для студентів заочної (дистанційної) форми навчання і за **1 рік** – для студентів денної форми навчання.

Питання про зміну (корекцію) теми кваліфікаційного дослідження, плану роботи чи наукового керівника вирішуються на засіданнях випускових кафедр не пізніше ніж **за 2 місяці** до терміну подання кваліфікаційної роботи до попереднього захисту (за місяць до державної атестації).

1.2. Етапи виконання роботи

Логічна схема наукового дослідження передбачає наступну послідовність дій:

- мотивація;
- формулювання проблеми дослідження;
- пошук теоретичної основи розв’язання проблеми;
- формулювання гіпотез;
- перевірка гіпотез;
- авторський алгоритм пошуку розв’язання проблеми.

Виконання кваліфікаційної роботи після вибору та формулювання теми умовно поділено на такі *етапи*:

1. Складання індивідуального календарного плану роботи.
2. Пошук наукових першоджерел за темою, їх аналіз, складання бібліографії.
3. Складання розгорнутого плану кваліфікаційної роботи.
4. Підготовка першого варіанту теоретичної частини:

а) обґрунтування актуальності обраної теми;
б) постановка мети і конкретних завдань дослідження;
в) визначення об'єкта та предмета дослідження;
г) вибір методів проведення дослідження.

5. Проведення емпіричних досліджень. Опис процесу дослідження.
6. Статистичний аналіз отриманих результатів.
7. Систематизація отриманих результатів дослідження.
8. Формулювання висновків та оцінювання отриманих результатів.
9. Підготовка тексту, технічне оформлення та подання роботи науковому керівникові.
10. Доопрацювання тексту з урахуванням зауважень наукового керівника.
11. Проходження попереднього захисту роботи на кафедрі, її доопрацювання з урахуванням зауважень.
12. Подання остаточного варіанта роботи зовнішньому рецензентові.
13. Підготовка до публічного захисту.
14. Публічний захист.

Складання індивідуального календарного плану роботи сприяє своєчасному та якісному її виконанню. План складається з урахуванням визначених термінів проміжного контролю виконання кваліфікаційної роботи. Здобувачі зобов'язані дотримуватися термінів проміжного контролю виконання кваліфікаційної роботи, своєчасно надавати науковому керівникові проміжні звіти про результати власного дослідження. Структура роботи передбачає дослідження, статистичний аналіз його результатів та систематизацію даних.

Пошук літератури за темою ***(наукові статті, монографії, автореферати, тексти захищених та оприлюднених дисертацій)*** є досить відповідальною справою, оскільки визначає ступінь інформованості здобувача в досліджуваній галузі. Пошук має охоплювати як літературу попередніх років, так і публікації періодичних видань останніх 5–10 років (*не менше 30% від загального обсягу використаної літератури*). Перевага має віддаватися першоджерелам. Пошук у мережі Інтернет дає змогу отримати найактуальнішу інформацію про стан розробленості проблеми, про найновіші напрями сучасних досліджень та їх результати, проте вимагає виваженого та обережного підходу до оцінки якості та ступеня наукової обґрунтованості наявних джерел.

Під час пошуку й аналізу джерел слід заздалегідь потурбуватися про підготовку бібліографії та про коректність посилань у процесі написання роботи. Тому, цитуючи та покликаючись на окремих авторів та їхні роботи,

слід одразу зазначати всі необхідні дані: прізвище автора, його ініціали, назву статті чи книги, видання, рік, том, номер, сторінку. Доцільно із самого початку готувати список використаних джерел згідно з чинними вимогами на окремих аркушах паперу чи в окремому файлі: це полегшує процес написання й оформлення роботи та гарантує коректність посилань.

Організація та проведення досліджень (які є обов'язковими для окремих спеціальностей і також виступають в якості першоджерел) ґрунтуються на наукових та етичних принципах наукового дослідження. Продуманість організаційних аспектів (підготовка необхідних матеріалів: тестів, опитувальників, бланків для відповідей) суттєво полегшує сам процес дослідження й опрацювання його результатів. Аналіз і статистичне опрацювання отриманих даних, систематизація результатів досліджень і формулювання висновків є підсумком виконаної роботи.

У процесі роботи з першоджерелами (науковою літературою) слід особливо пам'ятати про **недопустимість академічного плагіату** та інших видів порушення норм академічної доброчесності, зокрема оприлюднення (частково або повністю) наукових результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства (*відповідно до статті 42 Закону України «Про освіту»*). Здобувач вищої освіти зобов'язаний виконувати всі етапи опрацювання теми самостійно, посилаючись на всі використані ним думки, погляди, ідеї із зазначенням їх реальних авторів і джерел. Не пізніше ніж **за тиждень** до попереднього захисту кваліфікаційної роботи здобувач вищої освіти зобов'язаний надати на випускову кафедру її електронну версію, з метою і для виявлення академічного плагіату, контроль за яким покладений на завідувачів кафедр та наукових керівників. Від порушень норм академічної доброчесності та плагіату, що є недопустимим у будь-якому вигляді, слід відрізняти **ступінь оригінальності** тексту роботи, який визначається під час її перевірки спеціальними програмними засобами («Strikeplagiarism») та полягає у відсотковій долі тексту, який не є запозиченим із інших джерел (включаючи цитати). Після завершення первинної роботи над текстом кваліфікаційного дослідження здобувач надсилає на пошту випускової кафедри кваліфікаційну роботу для перевірки означеними засобами та переконатися, щоби визначений таким чином ступінь оригінальності становив **не менше 70%**.

1.3. Структура кваліфікаційної роботи

Складання розгорнутого плану кваліфікаційної роботи після проведення аналізу джерел дозволяє оптимально структурувати матеріал і переконливо презентувати ідею дослідження, його результати та висновки. Під час роботи над текстом попередньо складений план може уточнюватися та корегуватися.

За структурою кваліфікаційна робота має містити в собі:

- титульний аркуш – 1 сторінка;
- зміст – 1 сторінка;

- перелік умовних скорочень (за потребою) – 1 сторінка;
- вступ – 2–3 сторінки;
- основну частину – 55–70 сторінок;
- загальні висновки – 2–3 сторінки;
- список використаних джерел – 50 і більше найменувань;
- додатки (за потребою).

1.3.1. На **титульному аркуші** зазначають (див. додаток В):

- найменування навчального закладу;
- найменування структурного підрозділу та кафедри;
- прізвище, ім’я, по батькові автора;
- тему кваліфікаційної роботи;
- посаду, науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ініціали наукового керівника;
- прізвище та ініціали, науковий ступінь, вчене звання зовнішнього рецензента;
- місто та рік написання роботи.

1.3.2. Зміст подають на початку роботи: він містить у собі назви та номери початкових сторінок усіх розділів і підрозділів кваліфікаційної роботи, висновків, списку літератури та додатків. Зміст зручно оформляти у вигляді таблиці з двох стовпчиків, один із яких містить назви розділів, підрозділів, а інший – нумерацію сторінок; зовнішні межі (рамки) таблиці не відображають.

1.3.3. У тексті кваліфікаційної роботи можна використовувати лише загальноприйняті скорочення. Якщо в роботі вжито маловідомі абревіатури чи символи, то їхній перелік слід подати окремим списком. «Список умовних скорочень» друкують двома колонками: у лівій колонці в алфавітному порядку скорочення, у правій – їх розшифровку; такий список розміщують після «Змісту».

1.3.4. У вступі (*обсягом до трьох сторінок*) стисло характеризують проблему, стан її теоретичного й практичного опрацювання, актуальність, аргументують доцільність проведення певних досліджень.

У вступі мають бути висвітлені такі питання:

- актуальність теми;
- об’єкт дослідження;
- предмет дослідження;
- мета дослідження;
- завдання дослідження;
- методи дослідження;
- апробація результатів дослідження;
- структура кваліфікаційної роботи.

Сутність основних структурних елементів вступу:

Актуальність теми – обґрунтування актуальності досліджуваної проблеми, її теоретичної та практичної значущості, визначення проблемної ситуації. Проблемна ситуація – це певний стан напруги в суспільстві, пов'язаний з окремою соціальною проблемою і дефіцитом знань щодо її вирішення.

Об'єкт – явище або процес, що породжує проблемну ситуацію та є обраним для вивчення.

Предмет міститься в межах об'єкта: це певна частина чи аспект об'єкта, які безпосередньо досліджуються. Предмет дослідження не може бути тотожним назві кваліфікаційної роботи.

Мета як запланований результат відображає спрямованість досліджень і за змістом відповідає темі роботи. Формулюючи мету, не слід писати «Вивчення...», «Дослідження...», оскільки ці слова відображають засіб досягнення мети, а не саму мету.Змістовна точність і лаконічність є головними вимогами до формулювання мети, гіпотези, об'єкта та предмета дослідження.

Завдання дослідження мають включати як теоретичний, так і практичний аспекти роботи, чітко висвітлювати, що має бути зроблене (які теоретичні аспекти буде проаналізовано; теоретичні підходи, що порівнюватимуться; прогнозовані емпіричні дані; сталі та перемінні, які мають бути враховані; способи аналізу, що повинні бути застосовані для опрацювання отриманих даних, рекомендації, що мають бути розроблені на основі отриманих результатів).

Методи дослідження – перелік методів та методик і конкретних результатів, отриманих завдяки їх застосуванню.

Усі дослідницькі методи можна розподілити на: *теоретичні методи* (аналіз, синтез, узагальнення тощо) та *методи збору емпіричної інформації* (вторинний аналіз статистичної інформації, опитування (анкетування/інтерв'ю), спостереження, експеримент тощо). Від цих двох груп наукових методів слід відрізняти *методи обробки наукових даних* (якісні і кількісні, серед останніх – спеціальні методи математичної статистики).

Обґрунтований вибір методів спирається передусім на розуміння специфіки об'єкта і предмета дослідження, а конкретні методики визначаються поставленими задачами й умовами проведення дослідження. Обґрунтування вибору методів дослідження повинно бути наведено в практичній частині роботи.

Апробація результатів дослідження: перелік конференцій («круглих столів», конгресів, симпозіумів тощо), на яких булі оприлюднені проміжні результати кваліфікаційного дослідження. Для кваліфікаційної роботи обов'язковою є наявність *доповіді хоча б на одному такому науковому заході*.

Структура кваліфікаційної роботи містить у собі відомості про загальний обсяг тексту у сторінках, кількість використаних джерел і додатків.

1.3.5. Основна частина кваліфікаційної роботи складається з розділів (двох чи трьох), підрозділів, пунктів, підпунктів. В кінці кожного розділу формулюють висновки зі стислим викладенням наведених у розділі наукових і практичних результатів, що дозволяє систематизувати загальні висновки та вивільнити їх від зайвих подробиць.

У розділах основної частини подають:

- огляд літератури з досліджуваної проблеми; виклад методологічного підходу;
- опис основних методів досліджень;
- опис результатів досліджень;
- аналіз результатів.

Основна частина кваліфікаційної роботи складається з *теоретичної* (викладеної у першому розділі), *практичної* складових (викладеної у другому) та *теоретично-практичні пропозиції* (третьому розділі).

Зокрема, у першому розділі подають *огляд літератури* (не більше 20% від обсягу роботи) із досліджуваної проблеми та теоретичні міркування автора кваліфікаційної роботи. Заголовок цього розділу має змістовно відображати сутність проблеми, яка розглядається в кваліфікаційній роботі. Дотримуючись принципів послідовного та цілісного викладу наукових матеріалів, слід стисло й лаконічно висвітлити ступінь розкриття проблеми в сучасній вітчизняній та зарубіжній науковій думці, зазначити ті питання чи аспекти досліджуваної проблеми, які потребують вивчення. Аналізуючи літературні джерела, слід вказати на різнобічне потрактування проблеми та висловити *власне ставлення* до тих чи тих положень. Дотримуючись принципів наукової етики, необхідно перевірити відповідність посилань і цитувань: перевагу слід віддавати першоджерелам; подвійний переклад чи перецитування є неприпустимим. У першому розділі, як правило, обґрунтовують і вибір напряму досліджень, розробляють загальну методологічну базу проведення дослідження. Розділ завершується коротким резюме стосовно доцільності проведення досліджень у цій галузі (висновки до розділу мають обсяг однієї, максимум двох сторінок).

У другому розділі, що належить до практичної частини роботи, описують власне дослідження та їх результати (подають детальний опис досліджуваної групи, використаних методик та окремих методів;), опрацьовують та перевіряють власну робочу гіпотезу.

Опис процесу дослідження має бути інформативним щодо особливостей побудови дослідження, застосовуваних методик та послідовності їх подання, умов, за яких проводилося дослідження. Опис потенційно містить інформацію про можливі чинники впливу на процес і результати дослідження. Загальновідомі методики не потребують детального опису, а методики, адаптацію яких здійснює автор кваліфікаційної роботи, наприклад, анкети, опитувальники для бесід чи інтерв'ю, подають у додатках, так само як і емпіричні матеріали, зібрані автором роботи.

Основна частина роботи – це *аналіз* отриманих у процесі дослідження результатів. Недостатня увага до цієї частини кваліфікаційної роботи є типовою помилкою. Саме організація прикладного дослідження, його методологічна розробка й аналіз отриманих даних відображають здатність оперувати теоретичними знаннями, застосовувати їх на практиці та робити самостійний аналіз. Такий аналіз виконують із застосуванням методів статистичного опрацювання результатів, які обирають згідно з метою, завданнями і специфікою дослідження. Якщо неможливо застосувати засоби статистики, виконують змістовний аналіз даних. Адекватність застосованих методів статистичного аналізу відображає рівень теоретико-методологічної підготовки бакалавра.

В аналітичній частині роботи порівнюють отримані результати із аналогічними літературними даними й аналізують збіги й відмінності або негативні результати, оцінюючи, чи вдалося виконати завдання дослідження, досягнути мети, підтвердити гіпотези.

1.3.6. Загальні висновки – заключна частина роботи обсягом 2–3 сторінки. У висновках коротко описують основні наукові та практичні результати, отримані у процесі роботи, аргументуючи їх кількісними та якісними показниками, зазначають, наскільки підтвердилася висунута гіпотеза. Висновки мають інформувати про досягнення мети дослідження та виконання конкретних поставлених завдань. Доцільно висловити власне бачення подальших перспектив дослідження проблеми.

1.3.7. Список використаних джерел подають за алфавітним принципом: український алфавіт береться за основу для подання літератури, написаної кирилицею, англійський – для літератури латинських абеток. Мінімальна кількість наведених у списку використаних джерел – 5**0 найменувань** (монографії, статті, збірники тощо).

1.3.8. Додатки кваліфікаційної роботи можуть містити в собі (у випадку, якщо в роботі були використані відповідні матеріали):

- інструкції та методики, застосовані в процесі виконання роботи;
- результати досліджень (у зведених таблицях);
- таблиці проміжних цифрових даних тощо;
- ілюстрації.

1.4. Типові недоліки та помилки під час підготовки роботи

- Автор не проявив самостійності, робота становить собою компіляцію або плагіат (ступінь оригінальності менший за 70%, власна позиція не виражена).
- Зміст кваліфікаційної роботи не відповідає плану або не розкриває тему повністю чи в її основній частині.
- Сформульовані розділи (підрозділи) не відображають реальну проблемну ситуацію, стан дослідження предмета.

- Мета дослідження не пов’язана з проблемою, сформульована абстрактно і не виявляє специфіки об’єкта і предмета дослідження.
- Не зроблено глибокого і всебічного аналізу сучасних офіційних і нормативних документів, нової спеціальної літератури з теми дослідження (останні 2–10 років).
- Аналітичний огляд вітчизняних і зарубіжних публікацій з теми роботи має форму анотованого списку і не відображає рівня досліджуваності проблеми.
- Не розкрито зміст та організацію особистого дослідження (його суть, тривалість, місце проведення, кількість обстежуваних, їхні характеристики), поверхово висвітлено стан практики.
- Кінцевий результат не відповідає меті дослідження, висновки не відповідають поставленим завданням.
- У роботі бракує посилань на першоджерела або цитати не відповідають бібліографічному покажчику.
- Бібліографічний опис джерел у списку використаної літератури наведено довільно, без дотримання вимог державного стандарту.
- Як ілюстративний матеріал використано таблиці, діаграми, схеми, запозичені не з першоджерел, а з підручника, навчального посібника, монографії або наукової статті.
- Обсяг та оформлення роботи не відповідають вимогам, робота виконана неохайно, з помилками.

Розділ 2
ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

2.1. Загальні вимоги до структури

Оскільки кваліфікаційна робота є науковим дослідженням, мовне оформлення тексту має відповідати загальним головним вимогам щодо наукового стилю викладу. Для наукового тексту притаманний формально-логічний спосіб подання матеріалу, смислова завершеність, цілісність і зв'язність. Об'єктивність викладу забезпечується також і вказівками на джерело повідомлення чи певної думки. У процесі мовного оформлення слід дотримуватися смислової точності та ясності як ознак науковості інформації.

Структура роботи має відповідати її змісту: виділення розділів, підрозділів, пунктів спрямоване на висвітлення головної ідеї і підпорядковане внутрішній логіці роботи. Слід стежити, аби базова ідея роботи не губилася у текстах розділів та підрозділів, а її головна думка наскрізно проходила через увесь текст.

У сучасній науковій літературі особовий стиль викладення матеріалу змінюється на безособовий: займенник «я» не вживається, а займенник «ми» поступово виходить із ужитку. Безособовий стиль полягає у таких формулюваннях: «Можна вважати..., виявлено..., доведено..., розроблений комплексний підхід...». Не рекомендовано вживати слова та вислови, які не відповідають науковому стилю мовлення чи є занадто категоричними, зокрема «очевидно», «загальновідомо» тощо.

Під час написання кваліфікаційної роботи слід дотримуватися таких вимог до тексту:

- чіткість побудови та викладу матеріалу;
- логічна послідовність;
- переконливість і достатність аргументації;
- лаконічність і точність визначень та формулювань;
- конкретність результатів дослідження;
- адекватні засоби опрацювання даних (якісний аналіз);
- обґрунтованість висновків та рекомендацій;
- наявність таблиць результатів обстеження досліджуваних об'єктів.

2.2. Загальні вимоги до оформлення

Кваліфікаційна робота оформляється шляхом роздрукування на комп'ютері на одному боці аркуша білого паперу формату А4.

Обсяг основної частини роботи має становити **55–70** сторінок комп'ютерного набору (згідно рекомендацій МОН України з розрахунку того, що на виконання роботи відводиться 3 кредити ECTS і відповідна кількість годин за навчальним планом), шрифт **TimesNewRoman,** кегель **14**, інтервал **1,5** строки, абзацний відступ – **1,25** см, поля: праве – **10** мм, ліве – **30**

мм, верхнє та нижнє – **25** мм). Список літератури та додатки в обсяг основної частини роботи не входять.

Співвідношення теоретичної і практичної частини: близько 40% тексту має становити теоретична частина, **близько 60%** – практична.

Список використаних джерел має складатися **з не менш, аніж 50** найменувань, з них **не менше третини** – такі, що видані за останні 2–10 років, і **мінімум 10 джерел** іноземними мовами.

2.2.1. Правила оформлення тексту

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, таблиць, рисунків подають цифрами без знака №. Сторінки нумерують у верхньому правому кутку аркуша. Титульний аркуш зараховують до загальної нумерації сторінок; номер сторінки на титульному аркуші не зазначають.

Кожний розділ починають з нової сторінки. Назви розділів друкують прописними літерами напівжирним шрифтом посередині рядка, крапку після номера розділу і назви розділу не ставлять. Наприклад:

РОЗДІЛ 1
НАЗВА РОЗДІЛУ

ЗМІСТ, ВСТУП, ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ як назви складових частин роботи друкують посередині рядка, прописними літерами напівжирним шрифтом, не нумерують, крапку в кінці назви не ставлять.

Заголовки й підзаголовки виділяють від основного тексту зверху і знизу двома абзацними відступами. Підрозділи нумерують у межах кожного розділу, наприклад, перший підрозділ другого розділу. Після номера підрозділу ставлять крапку; назву підрозділу друкують у тому самому рядку; у кінці назви підрозділу крапку не ставлять. Назви підрозділів друкують з абзацу напівжирним шрифтом з першої прописної літери.

Наприклад:

РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ МОТИВАЦІЇ ЯК ЗАГАЛЬНОЇ ФУНКЦІЇ МЕНЕДЖМЕНТУ
¶
¶
1.1. Суть мотивації, її основні елементи
¶

2.1. Назва підрозділу

Підрозділ може містити пункти. Нумерація пунктів аналогічна до нумерації підрозділів, наприклад, другий пункт третього підрозділу першого розділу. Нумерацію та заголовки пунктів друкують у рядку основного тексту з абзацного відступу, напівжирним шрифтом, з крапкою.

Наприклад:

1.3.2. Назва пункту. Текст пункту.

2.2.2. Правила оформлення таблиць

Таблиці використовують для подання цифрового матеріалу або іншої інформації (за потребою).Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) у межах розділу або наскрізно по всій роботі. У правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують надпис «Таблиця» із зазначенням її номера. Номер таблиці має складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: «Таблиця 1.2.» (друга таблиця першого розділу або порядкового номера у випадку наскрізної нумерації).

Таблицю розташовують безпосередньо після тексту, в якому йдеться про таблицю або про наведені в ній дані, чи на наступній сторінці. Якщо у тексті є покликання на дані таблиці, то в логічно зручному місці у круглих дужках зазначають (Табл. 1.1.) або записують «...як це видно з Табл. 1.1.».

Назву таблиці друкують симетрично до тексту над таблицею; назву не підкреслюють, крапку в кінці не ставлять.

Приклад побудови таблиці

¶

Таблиця 1.1

Класифікація трудового потенціалу

Ознака класифікації	Вид трудового потенціалу
1. Територіальність	країни регіону адміністративно-територіальної одиниці
2. Потенціал працездатного населення	працездатного населення за віком економічно активного населення
3. Відношення до трудової діяльності	зайнятих у суспільному виробництві незайнятих у суспільному виробництві
4. Галузева приналежність	галузей економіки господарських комплексів
5. Форма власності	зайнятих у державному секторі економіки зайнятих у приватному секторі економіки
6. Об'єкт оцінки	території підприємства окремого працівника

¶

2.2.3. Правила подання ілюстрацій

Ілюстрації (схеми, креслення, діаграми, графіки, фотографії, рисунки) повинні відповідати тексту, а текст – ілюстраціям. Діаграми та графіки застосовують для унаочнення результатів статистичного опрацювання даних, одержаних у процесі дослідження (за потребою).

Ілюстрації позначаються словом «Рис.», нумеруються послідовно у межах розділу або наскрізно по всій роботі. Номер ілюстрації при нумерації в межах розділу повинен складатися з номера розділу та порядкового номера

ілюстрації, між якими ставиться крапка. Назви ілюстрацій розміщують після їхніх номерів. Наприклад: Рис. 1.2. (другий рисунок першого розділу).

Підпис ілюстрації має чотири основних елементи:

скорочене слово рисунок – «Рис.»;

порядковий номер ілюстрації – арабськими цифрами без знака «№» «Рис. 1.1.»;

назву ілюстрації;

експлікацію, яка пояснює значення цифр і позначень на ілюстрації.

Наприклад:

¶

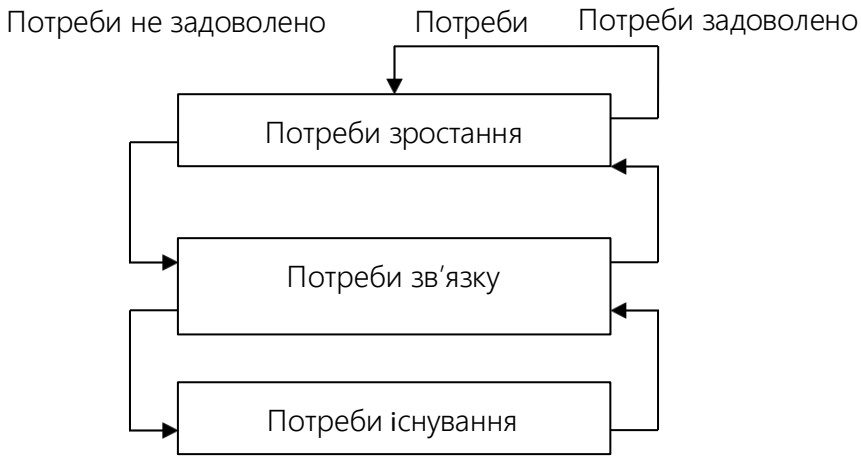

Рис.1.2 Схема теорії Альдерфера

¶

2.2.4. Оформлення додатків

Додатки є продовженням кваліфікаційної роботи. Кожен додаток починається з нової сторінки. Додатки позначають послідовно великими літерами українського алфавіту, за винятком літер Ґ, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь (єдиний додаток позначають як «Додаток А»). Додатки можуть бути поділені на окремі розділи: «Додаток А.3», «Додаток А.3.1».

Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої прописної друкується слово «Додаток». У наступному рядку малими літерами (з першої прописної) посередині рядка друкується заголовок додатка.

Додатки мають спільну нумерацію з рештою сторінок роботи. Їх нумерують, як і сторінки роботи, – у верхньому правому кутку.

2.3. Загальні правила покликання на використані джерела

Використовуючи інформацію з джерел, наведених у списку наприкінці роботи, потрібно робити покликання: а) на джерело в цілому; б) на декілька джерел одразу; в) на певну сторінку окремого джерела. Покликання на джерела в тексті роботи подають у квадратних дужках; номер джерела у покликанні має відповідати його номеру у списку використаних джерел. У випадку а) це одне число– наприклад, [24]; у випадку б) – декілька номерів джерел, які розділяються крапкою з комою: [2; 4; 5; 17]; у випадку в) – номер джерела із зазначенням сторінки або сторінок: наприклад, [123, с.24] або [89, с.145–147].

У випадку покликання на авторів їх ініціали пишуть перед прізвищем; в той же час у бібліографічному описі на першому місці ставлять прізвище, а потім – ініціали. При цитуванні певної думки слід обов'язково вказувати джерело, з якого взято цитату, і точно зазначити сторінку. Загальні вимоги до цитування такі:

а) текст цитати треба починати і закінчувати лапками й наводити в тій граматичній формі, у якій він поданий у джерелі, зберігаючи авторське написання;

б) цитування має бути повним, без довільного скорочення авторського тексту і без перекручування думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців під час цитування допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками, їх ставлять у будь-якому місці цитати (на початку, всередині, у кінці).

Список використаних джерел оформляють відповідно до чинних вимог державних стандартів. Джерела можна розміщувати в порядку покликань у тексті або в алфавітному порядку прізвищ перших авторів чи заголовків (другий варіант є найбільш поширеним). Після інформації про автора та назви джерела подають інформацію про видання. Скорочено подають назви столиць та інших великих міст (наприклад, «Львів», «Харків», проте «К», «М.», «СПб», « N.Y.»), через пробіл і двокрапкувказують назву видавництва без лапок, опускаючи слово «видавництво» (наприклад, К.: Основи, Львів: Просвіта, Вид-во Львів, ун-ту), після назви видавництва ставлять кому (,) і подають рік видання (наприклад, Львів: Каменяр, 2000), зазначають обсяг книги (наприклад, 483 с.); у разі бібліографічного опису статей подають сторінки, на яких вона міститься у загальному джерелі (наприклад, С. 34–63).

У разі покликання на джерела, оприлюднені у всесвітній мережі Internet (World WideWeb), слід приводити: 1) автора та назву джерела згідно із загальними вимогами; 2) електронну адресу ресурсу віддаленого доступу із зазначенням слів «Режим доступу» (чи «Доступ») або абревіатури «URL» (UniformResourceLocator — Уніфікований покажчик ресурсу); 3) відомості про дату звернення до електронного ресурсу віддаленого доступу: число, місяць і рік (у круглих дужках) після слів «дата звернення». Якщо електронний ресурс має унікальний ідентифікатор DOI (DigitalObjectIdentifier – Ідентифікатор цифрового об'єкта) або інший постійний ідентифікатор, замість електронної адреси цього ресурсу рекомендовано зазначати його ідентифікатор. Для запобігання помилок у наведенні електронної адреси рекомендовано подавати її в один рядок (наприклад: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18).

Приклади оформлення бібліографічного опису у списку використаних джерел наведено в додатку Д.

Розділ 3
ПРОЦЕДУРА ПУБЛІЧНОГО ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

3.1. Підготовка до публічного захисту

Підготовка до публічного захисту та публічний захист є логічним завершенням виконання кваліфікаційної роботи.

Кафедрою встановлюються контрольні терміни звітування студента-бакалавра. Науковий керівник здійснює:

- перевірку виконання плану дослідження;
- рекомендації щодо відбору джерел інформації та застосування методів дослідження;
- контроль за дотриманням термінів підготовки кваліфікаційної роботи.

Не пізніше ніж за **1 місяць** до захисту відбувається попереднє обговорення кваліфікаційної роботи (передзахист), яке проходить на засіданні випускової кафедри (або спільного засідання кафедр, за потребою чи у випадку з міждисциплінарною темою). У свою чергу, не пізніше ніж **за тиждень** до передзахисту робота подається науковому керівникові. Керівник з'ясовує ступінь готовності роботи, відповідність її вимогам, засвідчує відсутність плагіату та належний ступінь оригінальності тексту і рекомендує допустити роботу до презентації перед комісією у складі не менше трьох провідних фахівців відповідної кафедри (або кафедр).

У разі успішного проходження попереднього захисту студент має доопрацювати роботу згідно з пропозиціями і зауваженнями наукового керівника та рецензентів, а керівник подає у письмовій формі відгук про кваліфікаційну роботу за такою схемою:

- актуальність дослідження;
- ефективність використаної методології наукового пошуку;
- рівень використання набутих у процесі навчання в бакалавраті теоретичних знань;
- перспективність запропонованих рекомендацій і висновків;
- недоліки роботи.

Остаточний варіант написаної і відповідно оформленої кваліфікаційної роботи подається на випускову кафедру у визначений строк. У випадку невиконання відповідних вимог чи несвоєчасного подання кваліфікаційної роботи на кафедру студент не допускається до захисту. Робота також не допускається до захисту у випадку виявлення плагіату чи факту фальсифікації результатів дослідження.

Кваліфікаційна робота подається на рецензування визначеному кафедрою зовнішньому рецензентові. У **рецензії** зазначають:

- вміння поставити проблему й обґрунтувати її актуальність;
- логічну послідовність викладу матеріалу;
- розуміння автором проблеми;
- повноту аналізу літератури (вітчизняної та зарубіжної);

- конкретні зауваження (якщо такі виникають у рецензента) щодо недостатньої аргументованості тверджень, висновків, адекватності застосованих методик, обраних методів опрацювання результатів, коректності та обґрунтованості формулювань та висновків;
- самостійність, оригінальність осмислення матеріалу;
- відповідність мовита стилю роботи нормам науковості;
- коректність цитувань і технічне оформлення.

Рецензія містить також і рекомендації щодо оцінки роботи.

Кваліфікаційну роботу студент захищає прилюдно на засіданні екзаменаційної комісії (ЕК) у присутності наукового керівника.

Оцінку за кваліфікаційну роботу виставляють з урахуванням рекомендованої зовнішнім рецензентом оцінки, доповіді студента на засіданні екзаменаційної комісії та повноти відповідей на запитання під час захисту роботи.

До процедури передзахисту та захисту кваліфікаційних робіт, а також до апелювання щодо їх результатів можуть залучатися представники студентського самоврядування.

3.2. Публічний захист роботи складається з таких структурних частин, як 1) доповідь студента, та 2) відповіді на поставлені запитання. У доповіді на захисті, яка триває 7–10 хвилин, студент має висвітлити зміст дослідження, його мету, завдання, предмет та об’єкт, обґрунтувати вибір теми, ступінь її висвітлення в науковій літературі. Основна частина доповіді має бути присвячена викладенню наукової новизни роботи, результатів дослідження, практичних висновків і рекомендацій.

Рекомендована структура доповіді та зміст її окремих елементів наведено у таблиці:

Структурний елемент доповіді	Зміст	Рекомендована тривалість, *хвилин*
Загальна характеристика роботи	Стисло: актуальність дослідження, характеристика проблеми, об’єкт, предмет і мета роботи, стан і досвід розв’язання проблеми	2–3
Характеристика проведеного дослідження	Описання власних досліджень і розробок: визначення обраних шляхів дослідження й розв’язання проблеми, аналітичні обґрунтування аргументів і фактів, огляд методик і локальних результатів досліджень, виконаних розрахунків, створених моделей чи схем. Увага концентрується на аргументації положень наукової новизни	2–3
Результати і висновки	Характеристика отриманих наукових і практичних результатів, пропозицій і рекомендацій, загальні висновки.	3–4

	Увага концентрується на власному внеску в розв'язання проблеми	

Успішність виступу зумовлена дотриманням певних правил, зокрема:

- упевнено й системно викладати результати своєї роботи, користуватися текстом лише за необхідності, що засвідчуватиме належну підготовку до виступу;
- не використовувати довгі складні фрази й словосполучення, намагатися вживати короткі речення;
- не перевантажувати виступ цифрами, фактами й цитатами;
- давати чіткі, суттєві відповіді на запитання та зауваження;
- суворо дотримуватися регламенту.

Слід пам'ятати, що оцінює знання здобувача екзаменаційна комісія на підставі публічного захисту, тому відповіді на запитання членів комісії мають велике значення.

У відповідях на питання членів комісії бажано уникати двох крайностей: 1) зайвої стислості й категоричності, та 2) надмірної багатослівності. Зайва стисліть і категоричність часто справляє враження «втечі» від відповіді на питання і свідчить про невміння вести наукову полеміку та дискусію. Аналогічне враження справляє і надлишок роз'яснень.

Культура мовлення та дотримання регламенту є обов'язковим елементом культури й етики наукових повідомлень.

Бажано ознайомитися з приміщенням напередодні захисту, продумати, як краще забезпечити унаочнення. Якщо це можливо, доцільно заздалегідь відвідати захист інших студентів.

3.3. Критерії оцінювання кваліфікаційної роботи

1. Уміння порушити проблему й обґрунтувати її актуальність.
2. Рівень опрацювання теми, повнота її розкриття.
3. Творчий підхід, самостійність, оригінальність в опрацюванні матеріалу.
4. Повнота аналізу літературних джерел.
5. Методологічна грамотність.
6. Адекватність застосованих методів дослідження.
7. Актуальність досліджуваної групи меті дослідження.
8. Альтернативні застосування статистичних методів опрацювання даних.
9. Якість інтерпретації та аналізу отриманих результатів дослідження.
10. Відповідність висновків гіпотезі та меті дослідження, коректність висновків.

11. Мовне оформлення та володіння стилем наукового викладу; коректність цитувань, оформлення бібліографії.

12. Правильність та акуратність оформлення кваліфікаційної роботи.

13. Доповідь на захисті, її відповідність виконаній роботі; інформативність отриманих результатів; культура мовлення.

14. Вміння коректно, стисло, точно відповідати на запитання.

Оцінка кваліфікаційної роботи виводиться на підставі підсумування балів, виставлених членами ЕК під час захисту кваліфікаційної роботи. Кожен із оцінюваних аспектів має певну максимально можливу кількість балів:

- уміння поставити проблему й обґрунтувати її актуальність; рівень опрацювання теми, повнота її розкриття; повнота аналізу літературних джерел; методологічна грамотність, адекватність застосованих методів дослідження; валідність досліджуваної вибірки; якість інтерпретації та аналізу отриманих результатів дослідження; відповідність висновків гіпотезі та меті досліджень; коректність висновків; творчий підхід; самостійність, оригінальність в опрацюванні матеріалу – до 50;
- мовне оформлення та володіння стилем наукового викладу – до 10;
- правильність та акуратність оформлення кваліфікаційної роботи та бібліографії до неї – до 10;
- доповідь на захисті – до 20;
- якість відповідей за питання членів ЕК – до 10.

Оцінка кваліфікаційної роботи, яка виставляється як державний іспит, виводиться за загальною сумою балів:

Оцінка ECTS та визначення	Кількість балів від 1 до 100	Оцінка за традиційною п’ятибальною системою	
A – відмінно	90–100	Відмінно	5
B – дуже добре	81–89	Добре	4
C – добре	71–80		
D– задовільно	61–70	Задовільно	3
E – достатньо (задовольняє мінімальні критерії)	51–60		
FX – незадовільно	26–50	Незадовільно	2
F – незадовільно (потрібна додаткова робота)	0–25		

Оцінка «*відмінно*» виставляється, якщо до кваліфікаційної роботи немає суттєвих зауважень: написана вона на високому теоретичному рівні,

містить елементи наукової новизни, самостійні висновки та практичні рекомендації. Доповідь студента на захисті змістовна, логічна, обґрунтована; відгук керівника й рецензія схвальні; відповіді на запитання членів ЕК чіткі, правильні й аргументовані; робота за всіма параметрами відповідає встановленим вимогам.

Оцінку «*добре*» студент отримує в разі достатнього рівня розкриття теми дослідження, наявності окремих недоліків непринципового значення – наприклад, поверховий і неповний аналіз літературних джерел, недостатній і некритичний розгляд дискусійних позицій, концепцій, теорій, нечітко визначені елементи новизни та практичного значення, окремі зауваження в рецензії та відгуку наукового керівника. Проте в цілому недоліки кардинально не змінюють позитивну оцінку роботи, відповіді на запитання членів ЕК в основному правильні; робота оформлена в межах встановлених вимог.

Оцінка «*задовільно*» виставляється, якщо тема кваліфікаційної роботи здебільшого розкрита, але є недоліки змістовного характеру: нечітко сформульовані мета, завдання, об’єкт і предмет дослідження; надмірна описовість в аналізі літературних джерел, обмежений аналіз дискусійних точок зору; добір інформаційних матеріалів не завжди обґрунтований; висновки обмежені, конкретні пропозиції не аргументовані; рецензія і відгук містять суттєві зауваження, які не набули чітко пояснення під час захисту; доповідь студента була невдалою, науково обмеженою, відповіді на запитання членів ЕК не були вичерпними і достатньо аргументованими; є зауваження щодо оформлення дипломної роботи.

Оцінку «*незадовільно*» студент отримує, якщо зміст не відповідає обраній темі; належним чином не сформульовано мету, завдання, об’єкт та предмет дослідження; порушено логіку й послідовність викладу матеріалу, розділи не взаємоузгоджені; відсутній огляд сучасних літературних джерел; аналіз проблеми поверховий; використані застарілі інформаційні джерела; відсутні особисті висновки і пропозиції; рецензія і відгук негативні або містять численні принципові зауваження; незадовільні відповіді на запитання членів ЕК; оформлення дипломної роботи не відповідає чинним вимогам.

У разі, якщо студент не задоволений результатами захисту кваліфікаційної роботи, він має право подати апеляцію, написавши заяву на ім’я голови Апеляційної комісії МАУП (не пізніше **1 години** після оголошення результатів).

ДОДАТКИ

Додаток А

Заява
про затвердження теми кваліфікаційної роботи

Завідувачу кафедри _____ННІУЕБ

_____
(науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я, по-батькові)
студента (ки) групи _____

_____
прізвище, ім'я, по-батькові

Заява

Прошу затвердити тему моєї кваліфікаційної роботи за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти

_____

_____
(назва теми)
і призначити науковим керівником (посада, науковий ступінь, вчене звання, прізвище й ініціали викладача).

Дата Підпис
Контакти:

Додаток Б

Зразок особистого календарного плану виконання дипломної роботи

№ з/п	Вид роботи	Термін виконання
1	Вибір теми. З'ясування стану вивчення проблеми в літературі. Складання бібліографії	
2	Визначення актуальності проблеми, предмета та об'єкта, гіпотез та завдань дослідження	
3	Складання розгорнутого плану роботи	
4	Написання теоретичної частини (перший варіант)	
5	Підбір методик і складання схеми дослідження	
6	Проведення власне досліджень	
7	Опрацювання отриманих результатів	

8	Уточнення мети, завдань та обґрунтування концепції роботи	
9	Підготовка тексту кваліфікаційної роботи	
10	Написання вступу та висновків	
11	Оформлення роботи	
12	Підготовка до захисту	
13	Подання роботи на рецензію	
14	Подання роботи з відгуком наукового керівника та рецензією на кафедру	
15	Захист	

Додаток В

Зразок титульного аркуша кваліфікаційної роботи

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД»
МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

Навчально-науковий інститут управління, економіки та бізнесу

Кафедра _____

«Допущено до захисту»
Завідувач кафедри_____
_____
__
«____»_____20___р.

ДИПЛОМНА РОБОТА

на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

на тему

«Удосконалення організаційної структури на підприємстві»

Виконав: студент групи Е-9-22-Б1М(4,0 д)
спеціальності 073 «Менеджмент»
Іванов Петро Сергійович

Керівник: д.е.н., професор Павленко С.С..

Рецензент: к.е.н., доцент Дубовик Н. А.

Київ 20___

Додаток Д

Приклади оформлення бібліографічного опису в списку використаних джерел

Книга (один автор)	Скрипнюк О. В. Соціальна держава в Україні: проблеми теорії і практики : Монографія / О. В. Скрипнюк. – К.: Основи, 2000. – 600 с.
Книга (два або три автори)	Пойченко А. М.Конфлікт у політичному житті сучасної України: теорія і технологія розв'язання / А. М. Пойченко, В. А. Ребкало, О. І. Хворостяний. – К.: Вид-во УАДУ, 2010. – 96 с.
Книга (п'ять і більше авторів)	Психологияменеджмента / П. К. Власов, А. В. Липницкий, И. М. Лущихина, С. И. Макшанов, С. А. Маничев, Г. С. Никифоров; под ред. Г. С. Никифорова. – Харьков: Гуманитарный центр, 2007. – 510 с.
Стаття в журналі	Вовканич С. Національна еліта й інтелектуальний потенціал нації // Філософська і соціологічна думка / С. Вовканич. – 2014. – № 7–8. – С. 14–21.
Розділ багатотомного видання	Франко І. Молитва за ворогів // Франко І. Зібр. творів : У 50 т. – К. : Наукова думка, 1983. – Т. 39. – С. 163–174.
Дисертація	Козакевич І. О. Франкфуртська школа критичної теорії та її вплив на розвиток світової політико-філософської думки : Дис..... канд. політ. наук: 23.00.01 «Теорія та історія політичної науки» /Козакевич Ірина Олегівна; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К., 2017. – 212 с.
Автореферат дисертації	Харченко О. С.Криза соціальної держави: причини та шляхи подолання : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. політ. наук : спец. 23.00.02 «Політичні інститути та процеси» / Харченко Олексій Сергійович; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – К., 2015. – 19 с.
Стандарти	ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання. – К. : Держспоживстандарт України, 2007. – 74 с.
Джерела з мережі Інтернеті	Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII // База даних «Законодавство України» / ВР України. – URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18 (дата звернення: 26.11.2018).